

самиць характеризувалися вищою живою масою порівняно з ровесниками контрольної. У віці 20 діб їх жива маса становила $313,3 \pm 22,8$ г проти $246,4 \pm 46,0$ г. На момент відсадки молодняку (45 діб) ця перевага збереглася $624,8$ г і $583,0$ г відповідно.

За показником молочності кролематки дослідної групи переважали ровесниць на 666 г за високовірогідної різниці. Слід вказати, що показник збереженості кроленят до 21 доби у самиць обох груп був на одному рівні, однак до 45 діб перевага була на боці дослідних самиць і становила 91,7 % проти 85,0 %.

Висновок. Одержані результати проведених досліджень дають підставу стверджувати, що комплексне використання біологічно активних кормових добавок справляє позитивний вплив на показники відтворювальної здатності самиць.

Список використаних джерел:

1. Ефективність використання фітобіотики з ехінацеї білої у годівлі перепелів: Монографія / Р.А. Чудак, Ю. М. Побережець, О. І. Вознюк. Видавець ТОВ «Друк плюс», 2020. 197 с.
2. Похилько Ю. М. Біологічні властивості виділених з травного тракту кролів бактерій роду *Lactobacillus*, перспективних для створення пробіотичних препаратів: дис. на здобуття наук. ступеня канд. с.-г. наук: 03.00.20 „Біотехнологія”. Біла Церква, 2022. С. 197.
3. Huyghebaert G., R. Ducatelle F. van Immerseel. An update on alternatives to antimicrobial growth promoters for broilers. *Vet. J.* 2011. № 187. P. 182–188.
4. Lyons T.P. Probiotics an alternative to antibiotics / T.P. Lyons // *Pig News Info.* – 1987. – № 8. – P. 157–164.

Abstract: A decline in reproductive performance among female animals is one of the key factors limiting the full realization of their genetic potential for productivity. In this regard, the use of biologically active feed additives—particularly probiotics and phytobiotics—is considered a promising approach to addressing this issue.

This paper presents the results of evaluating the reproductive performance of meat-and-skin-type rabbit does under the combined dietary use of a phytobiotic (stinging nettle [*Urtica dioica*] meal) and a probiotic (*Immunobacterin D*), as well as the growth performance of their offspring during the early postnatal period. The does in the experimental group exceeded their counterparts in litter size by an average of 3.75 kits. It is noteworthy that the offspring obtained from the does of the second experimental group had a higher live weight at 20 and 45 days of age—by 66.9 g and 41.8 g, respectively—compared to the control group. The milk yield of the control group does averaged 2,282 g, whereas that of the experimental does reached 2,948 g, accompanied by a higher survival rate at both 20 and 45 days of age.

Key words: reproductive capacity, female rabbits, milkiness, probiotic, phytobiotic

УДК: 636.09:616.98

ТРАНСКОРДОННІ ІНФЕКЦІЇ ТВАРИН: ЯЩУР ТА БЛУТАНГ

Іовенко А.В., канд. вет. наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

e-mail: iovenkoartyom@gmail.com

Анотація: у тезах розглядаються питання транскордонних інфекцій тварин, таких як ящур та блутанг. Ці хвороби є дуже заразними і можуть швидко поширюватись по всьому світу. До вірусу ящуру сприйнятливі парнокопитні тварини: велика рогата худоба, вівці, свині тощо. До вірусу блутангу найбільш сприйнятливі вівці.

Ключові слова: транскордонні інфекції тварин, ящур, блутанг, парнокопитні жуйні, свині

Постановка проблеми. Транскордонні хвороби тварин можуть загрожувати світовому постачанню продовольства через пряму втрату тваринного білка та продуктів, таких як молоко, або через дефіцит виробництва через зниження продуктивності тварин; зменшення доступності інших продуктів тваринного походження, таких як шкури або шерсть. Існують також значні соціально-економічні наслідки від вартості заходів контролю або профілактики, а також від торговельних обмежень, які можуть виникнути внаслідок спалахів. Таким чином, існує висока ймовірність того, що ці хвороби можуть посилити бідність та продовольчу небезпеку, особливо в країнах, що розвиваються, які сильно залежать від худоби. На жаль, транскордонні хвороби переважно зустрічаються в районах з низьким рівнем доходу, що збільшує значення наслідків та труднощі в отриманні фінансування для заходів контролю або профілактики (Calkins C.M. et al., 2020). Крім того, транскордонні хвороби можуть мати серйозні наслідки для громадського здоров'я, коли люди також схильні до хвороби; у деяких випадках ці хвороби можуть мати високу захворюваність та смертність у людських популяціях. Нарешті, не можна скидати з рахунків біль та страждання хворих тварин.

Виклад основного матеріалу досліджень. Ящур – це важке, висококонтагіозне вірусне захворювання худоби, яке має значний економічний вплив. Хвороба вражає велику рогату худобу, свиней, овець, кіз та інших парнокопитних жуйних тварин. Це транскордонне захворювання тварин, яке глибоко впливає на виробництво худоби та порушує регіональну та міжнародну торгівлю тваринами та продуктами тваринного походження. Члени, які наразі вільні від ящуру без вакцинації, перебувають під постійною загрозою поширення. Ящур викликається афтовірусом родини *Picornaviridae*. Існує сім вірусних серотипів (A, O, C, SAT1, SAT2, SAT3 та Asia1). Профілактика ящура залежить від наявності систем раннього виявлення та попередження, а також впровадження ефективного спостереження, серед інших заходів (Stenfeldt, C. Et al., 2025)

Блутанг – це інфекційне, трансмісивне вірусне захворювання, яке вражає диких та свійських жуйних тварин, таких як вівці, кози, велика рогата худоба, буйволи, олені, більшість видів африканських антилоп та верблюдів. Інфекція не проявляється у переважній більшості тварин, але може спричинити смертельне захворювання у певної частини інфікованих овець, оленів та диких жуйних тварин. Комахи-переносники лише кількох видів роду *Culicoides* передають вірус блутангу серед сприйнятливих жуйних тварин. Блутанг не становить ризику для громадського здоров'я, оскільки вірус не передається через контакт з тваринами чи вовною, а також через споживання молока. Вакцинація використовується як найефективніший та найпрактичніший захід для мінімізації втрат, пов'язаних із захворюванням та для потенційного переривання циклу від інфікованої тварини до переносника разом із заходами боротьби з комахами (Jones A.E. et al., 2019).

Висновки. Транскордонні хвороби тварин є дуже заразними епідемічними хворобами, які можуть швидко поширюватися по всьому світу, спричиняти значні соціально-економічні втрати та негативно впливати на здоров'я населення. Ці хвороби можуть загрожувати глобальному постачанню продовольства, зменшуючи доступність продуктів тваринного походження, спричиняючи значні соціально-економічні наслідки, маючи серйозні наслідки для здоров'я населення та завдаючи болю чи страждань у хворих тварин.

Список використаних джерел:

1. Calkins C.M., Scasta J.D. Transboundary Animal Diseases (Tads) Affecting Domestic and Wild African Ungulates: African Swine Fever, Foot and Mouth Disease, Rift Valley Fever (1996–2018) Res. Vet. Sci. 2020;131:69–77. doi: 10.1016/j.rvsc.2020.04.001.
2. Stenfeldt, C., Eschbaumer, M., Humphreys, J. et al. The pathogenesis of foot-and-mouth disease virus: current understandings and knowledge gaps. *Vet Res* 56, 119 (2025). <https://doi.org/10.1186/s13567-025-01545-5>.

3. Jones A.E., Turner J., Caminade C., Heath A.E., Wardeh M., Kluiters G., Diggle P.J., Morse A.P., Baylis M. Bluetongue Risk under Future Climates. *Nat. Clim. Chang.* 2019;9:153–157. doi: 10.1038/s41558-018-0376-6.

Abstract: The abstracts address the issues of transboundary animal infections, such as foot-and-mouth disease and bluetongue. These diseases are highly contagious and can spread rapidly around the world. Artiodactyls are susceptible to the foot-and-mouth disease virus: cattle, sheep, pigs, etc. Sheep are most susceptible to the bluetongue virus.

Keywords: transboundary animal infections, foot-and-mouth disease, bluetongue, artiodactyl ruminants, pigs

УДК: 636.09:614.31:637.524

ВИЗНАЧЕННЯ ОКРЕМИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕЧНОСТІ КОВБАСИ ВАРЕНО-КОПЧЕНОЇ

Найдіч О.В., канд. вет. наук, доцентка

Миколаївський національний аграрний університет,

e-mail: olia_naidich@ukr.net

Скрипка Г.А., канд. вет. наук, асистентка

Одеський державний аграрний університет

e-mail: ludskaya@gmail.com

Кот С.П., канд. біол. наук, доцент

Миколаївський національний аграрний університет

e-mail: staxkot@gmail.com

Анотація. Викладено результати досліджень органолептичних та фізико-хімічних показників варено-копченої ковбаси, яка реалізується у торгівельній мережі міста Миколаїв.

Встановлено, що кращими за органолептичними показниками характеризувались ковбаси фірм «Міда» - Саями з яловичини, Баликова, «Глобіно» - Фуршетна, «Алан» - Сервелат відповідають вимогам нормативних документів.

Ключові слова: ковбаси, органолептична оцінка, нітрит натрію, хлористий натрій, якість, безпечність.

М'ясна й ковбасна галузь України динамічно розвивається впроваджуючи сучасні технології та враховуючи трансформацію споживчих переваг. Зі зростанням попиту на високоякісну продукцію виробники постійно удосконалюють процеси виробництва, пристосовуючись до актуальних стандартів і вимог ринку [1].

Ковбасні вироби є традиційною складовою щоденного раціону українців. Вітчизняний ринок характеризується широким асортиментом продукції – варені, напівкопчені, варено-копчені, копчені ковбаси. Якість варено-копчених ковбас в Україні визначається як особливостями рецептури, технологією виробництва, так і дотриманням вимог державних стандартів (ДСТУ). Рівень якості може відрізнятися залежно від виробника, однак основними критеріями залишаються якість сировини та правильність технологічного процесу [2].

Доцільно підкреслити, що підтримання належної якості та гарантування безпечності ковбасних виробів на всіх етапах їх виробництва, транспортування та зберігання становить один із пріоритетних напрямів сучасної ветеринарно-санітарної експертизи.